

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

LMBT EMBEREK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII / /2021.
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2021. ÁPRILIS 20.

Helyszín: videokonferencia
Időpont: 2021. április 20. 13.00

Dr. Völner Pál, az Igazságügyi Minisztérium parlamenti államtitkára, az LMBT Emberek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport (a továbbiakban: Tematikus Munkacsoport) elnöke köszöntötte a résztvevőket. Elmondta, hogy Tematikus Munkacsoport utoljára 2020. december 11-én ülésezett, amely alkalommal megvitatásra került az Alaptörvény kilencedik módosításáról szóló törvényjavaslat, az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvényjavaslat az örökbefogadást érintő módosításai és az egyes törvényeknek az egyenlő bánásmód követelménye hatékonyabb érvényesítését biztosító módosításáról szóló törvényjavaslat. **Dr. Völner Pál** ismertette a napirendet.

1. Magyarország ENSZ Egyetemes Időszakos Felülvizsgálata (UPR) során kapott, a tematikus munkacsoport feladatkörét érintő ajánlások végrehajtása

Dr. Völner Pál elmondta, hogy a Tematikus Munkacsoport feladatkörébe tartozó ajánlások listája, valamint a UPR felülvizsgálatról szóló rövid, tájékoztató diasor a meghívóval együtt megküldésre került a Munkacsoport tagjai részére. **Völner Pál** kiemelte, hogy jelenleg nincs kormányzati szándék, hogy az Alaptörvényben foglalt családfogalom módosításra kerüljön, a magyar kormány töretlenül képviseli és folytatja az értékelvű, tradíciókra épülő, de mégis a mai kor követelményeit is integráló család- és népesedéspolitikát. A családpolitikai lépéseket alapvetően határozza meg a demográfiai kihívás. A kormány arra törekszik, hogy feltárja az okokat, lebontsa a gátakat, amelyek a vágyott, tervezett, kívánt gyermekek száma és a tényleges megszületők aránya között húzódnak. Kiemelt célja, hogy tovább erősítse azokat az intézkedéseket, amelyek a családok számára stabil, nyugodt életet és megfelelő környezetet biztosítanak ahhoz, hogy bátran lehessen vállalni ezt a hosszú távú döntést, hogy gyermekek szülessenek, ugyanakkor rugalmasak és megadják a választás lehetőségét.

Dombos Tamás a LMBT Szövetség képviseletében megköszönte, hogy a koronavírus okozta nehézségek ellenére sikerült összehívni az ülést. Megkérdezte, hogy a nemzeti jelentés kidolgozása milyen fázisban van. A civil szervezetek árnyékjelentéseinek beadási határideje március végén lejárt. A Szövetség a partnerszervezeteikkel együttműködésben elkészítette párhuzamos jelentését az ajánlások végrehajtásáról, melyet megküldtek az ENSZ-nek. Felajánlotta, hogy az árnyékjelentést közvetlenül is eljuttatják a kormányzat részére. A jelentést röviden összefoglalva elmondta, hogy az előző UPR felülvizsgálat óta Magyarországon jelentősen romlott az LMBTQI emberek emberi jogi helyzete. A kormány emberi jogi alapelveket aláásó politikát folytat az LMBTQI emberek kapcsán, ami megnyilvánul vezető kormánypárti politikusok gyűlöletbeszédében, illetve a kormánypártok által befolyásolt közmédia gyűlöletkeltő megnyilvánulásaiiban, továbbá a szólásszabadság hatósági eszközökkel való korlátozásában és olyan jogszabály-módosítások elfogadásában, elsősorban a transznemű emberek jogait érintő 33. §, az Alaptörvény 9. módosításával az Egyenlő Bánásmód Hatóság megszüntetése, illetve az örökbefogadási eljárás politikai felügyelet alá vonása. Ezek a fejlemények nagyon súlyosan rontották az LMBTQI emberek hazai helyzetét. Az árnyékjelentés két részből tevődik össze. Áttekintették azokat a vállalásokat, amelyeket az ajánlások kapcsán Magyarország korábban tett, megvizsgálták, hogy ezek a vállalások mennyire teljesültek. Másfelől

felhívják a figyelmet azokra a nagyon súlyos alapjogi sérelmekre, amelyek az elmúlt időszakban bekövetkeztek. A Szövetség 35 olyan ajánlást azonosított be, amelyek közvetlenül vagy közvetett formában LMBTQI emberek vagy LMBTQI civil szervezetek vonatkozásában jelentőséggel bírnak. A 35 ajánlásból álláspontjuk szerint 4 került végrehajtásra, Magyarország rosszul teljesít az ajánlások végrehajtása terén. A Szövetség kidolgozott egy konkrét lépéseket tartalmazó listát, melyet korábban megvitattak az LMBT Emberek Jogaiért Felelős, az Egyéb Polgári és Politikai Jogokért Felelős, illetve a Véleménynyilvánítás Szabadságáért Felelős Tematikus Munkacsoportban. A 44 ajánlást beküldött csomagból kettőt tekintenek teljesen és ötöt részben végrehajtottnak. Az elfogadott és nem végrehajtott ajánlási pontok közül kiemelte a 4 ajánlási pontban is szereplő, a szexuális irányultságon és nemi identitáson alapuló átfogó stratégia és cselekvési terv elfogadásának elmaradását. Nem megvalósítottnak tekintik továbbá az Egyenlő Bánásmód Hatóság erőforrásaira vonatkozó ajánlást, az ajánlás végrehajtása helyett a kormány megszüntette a Hatóságot. Előrelépés leginkább a gyűlölet-bűncselekmények területén látható. A rendőrségi és az ügyészségi protokoll elfogadását, valamint az adatgyűjtés reformját figyelemre méltó előrelépésnek tekintik. Azonban a rendőrök és ügyészek képzése nincs megfelelően megoldva. Még mindig napi szinten történnek olyan gyűlölet-bűncselekmények, amelyekben a gyűlölet-bűncselekmény motívumot a hatóságok nem ismerik fel.

Völner Pál jelezte, hogy a Tematikus Munkacsoport 2020. decemberi ülésén is megvitatták, hogy az Egyenlő Bánásmód Hatóság nem megszüntetésre került, hanem az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalán belül elkülönítetten látja el a feladatát. A szólásszabadság terén említett hiányosságokkal kapcsolatban elmondta, hogy Magyarországon a szólásszabadság megfelel az Unión belüli kritériumoknak, de lehet, olyan elvont, absztrakt fogalmi szint, ami mindig fölé emelhető a valóságnak. A jogi keretek kialakítása során deklarált jognak az elvételéről az elmúlt időszakban nem lehet beszélni. Megköszönte, hogy a Szövetség elismeri az árnyékjelenésében a gyűlöletbeszéd és adatgyűjtés területén történt előrelépéseket. A képzésekkel kapcsolatosan elmondta, hogy mindig lehet előre lépni, de ez is olyan terület, ahol nem biztos, hogy mindig azonos álláspontra lehet jutni.

Dombos Tamás a szólásszabadság sérelme tekintetében több esetet kiemelt, melyekben a fogyasztóvédelmi hatóság eljárta, a Coca-cola reklám esetében pénzbírságot szabtak ki, illetve a Labris könyv esetében eljárás van folyamatban. A médiahatóság közigazgatási hatósági eljárást indított az egyik kereskedelmi televízió társadalmi célú reklámja miatt. Véleménye szerint ezek az esetek arra mutatnak rá, hogy vannak problémák a szólásszabadsággal a központi hatóságoknál. De születtek helyi szintű önkormányzati döntések, amelyek a mesekönyv használatát oktatási intézményekben betiltották, vagy amelyek LMBTQ propagandát tiltották be a településen. Ezek mind konkrét emberi jogi egyezményekben rögzített és az EJEB által kidolgozott szólásszabadság mércével mérve is súlyos korlátozásai a szólásszabadságnak. **Dombos Tamás** vitatta, hogy ne történtek volna jogkorlátozó visszalépések. A transzszexuális emberek nemének jogi elismerését ellehetlenítő 33. § kapcsán elmondta, hogy azt az Alkotmánybíróság, az alapvető jogok biztosa, az EBH és a NAIH is Alaptörvény ellenesnek és alapjogi szempontból kifogásolhatónak ítélte. Ezek súlyos jogkorlátozó lépések, folynak már ennek kapcsán eljárások Magyarországon és külföldön is. A döntésekbe integráltan kellene minden ember emberi jogát belefoglalni és ennek megfelelően hozni a jogszabályokat is. A kormány elmúlt két éves politikáját csak úgy tudják értelmezni, hogy az LMBT emberek jogainak a szisztematikus és politikai haszonszerzés érdekében történő aláásása zajlik. Erre felhívták az ENSZ megfelelő szerveinek figyelmét, illetve a UPR folyamatban nagykövetségekkel is kapcsolatban vannak. Ezeket a nagykövetségeket arra kérték, hogy a UPR eljárás keretében ezt a témát fokozottan jelenítsék meg. **Dombos Tamás** a szólásszabadság kapcsán felhívta a figyelmet az ET emberi jogi biztosának néhány héttel korábban megjelent szólás- és mediaszabadság állapotáról szóló jelentésére, amely a szólásszabadság és az LMBTQI kérdések kapcsán is nagyon erős kritikát fogalmaz meg. Jelezte, hogy az LMBT Szövetség részt vett a Gyermekjogi Koalíció által készített gyermekjogi fókuszú jelentés elkészítésében, melynek összeállításában gyermekjogi szakértőként **Sándor Bea** vett részt. Jelezte továbbá, hogy a Háttér Társaság is készített gyűlölet-bűncselekmény fókuszú jelentést a Gyűlölet-bűncselekmények Elleni Munkacsoport keretében.

Dr. Völner Pál válaszában elmondta, hogy minden jogkiterjesztés addig terjed, amíg egy másik jogba bele nem ütközik. Ezért jó, hogy vannak bíróságok, ki tud alakulni az a joggyakorlat és értelmezés,

melyek mentén a tiszta erővonalak kialakulnak. A jogvédelem, mások jogainak a tiszteletben tartása folyamatosan erősödik. Ezért vitatja a visszalépéssel kapcsolatos állításokat. Az álláspontokat különböző fórumokon ki tudják tárgyalni, a jelentésekről a különböző véleményeket meg tudják beszélni. **Dr. Völner Pál** hangsúlyozta, hogy ez a párbeszéd a legfontosabb.

Dombos Tamás vitatta, hogy transznemű emberek nemének jogi elismerése a gyermekek jogaiba ütközne. Magyarországon a kétezres évek eleje óta nem ütközött akadályba az, hogy a transznemű emberek az irataikat átíráthassák. A bíróságok egyértelműen állást foglaltak ebben a kérdésben, úgy, hogy a transznemű embereknek joguk van a nemüket jogilag elismertetni. Állást foglalt ebben már az Alkotmánybíróság kétszer és alacsonyabb szintű bíróságok is. Ezzel szemben a kormányzat elfogadott olyan jogszabályokat, ami felülírja ezeket a bírósági döntéseket. A Szövetség szerint ez elfogadhatatlan, nem a gyermekek jogainak védelméről szól. Transznemű emberek, szivárvány családok vagy más, társadalmilag megbélyegzett csoportok ellen gyűlöletet keltenek. Ezzel lehet választásokat nyerni, de egy emberi jogokra odafigyelő, azokat tiszteletben tartó kormány nem játszhat ilyen politikai játszmákat. Véleménye szerint a gyermekek érdekét nem az szolgálja, hogy a gyermeket nevelő azonos nemű párokat elrejtsek vagy megbélyegezzék, hanem ugyanolyan elismerést kapjanak mind társadalmi, mind jogi értelemben. Mi az a gyermekjogi érv, amely azt kívánja, hogy elrejtsek, hogy léteznek LGBTIQ emberek? Minden nemzetközi emberi jogi egyezmény, az ENSZ Gyermekjogi Bizottság vonatkozó szerveinek ajánlásai és a kötelező érvényű döntései is azt mondják, hogy a gyermekek érdekeit nem az szolgálja, ha ezt a témát elrejtik, hanem az, ha az életkoruknak megfelelően beszélnek ezekről a dolgokról. A demográfiai helyzet megoldását nem segíti, ha azokat az embereket, akik szívesen vállalnának, és nevelnének gyermeket korlátozzák abban, hogy szülőkké válhassanak. Korlátozzák úgy, hogy nem teszik lehetővé, hogy mesterséges megtermékenyítésben vegyenek részt, hogy nem alakítják ki a megfelelő környezetet arra, hogy lehessen társszülőséget vállalni. A kormány által hozott intézkedések az ellenkezőjét szolgálják annak, hogy minél több gyermek születhessen, illetve minél több gyermek nevelkedhessen családban.

Dr. Völner Pál a gyermekek jogai, az adminisztratív kérdések, a tradicionális értékek külön vágányon haladó kérdések és mindet megilleti a jogi keretrendszer, ami az LGBT emberek jogait is. A gyermekek jogainak védelmével kapcsolatban elmondta, hogy nem a globális, multinacionális cégekre kell bízni, hogy a családok a gyerekeiket hogyan neveljék, hanem az oktatási rendszeren belül kell ezt megvalósítani, ahol sokkal inkább szabályozott keretek között történhet ez. A gyerekeket sokszor a heteroszexuális emberek jogaitól is védeni kell. Ez a kérdés sokkal összetettebb. Ha van egy adott téma, akkor dönthesse el a család, hogy a gyermeke szembesüljön-e azzal, hogy mikor vitatja meg vele, vagy mikor tájékoztatja erről. Felvetette, hogy miért sértő az LGBT közösség számára, ha egy LGBT tartalmú könyvről nyíltan ki kell mondani, hogy az egy LGBT tartalmú könyv? Lehetnek korhatáros filmek vagy a könyveken feltüntetik, hogy természettudományos, irodalmi mű. Ugyanígy azok számára, akik még nem tudnak úgy tájékozódni a világban, akiknek még nem alakultak ki az ismeretei, a világnézetük, a tudásuk ezt is feltüntethetik. Vannak ennek a kérdésnek megvitatható elemei, de más szempontok is vannak ezen a területen, amelyek mindig ütközni fognak. Meg kell találni a közös megoldásokat, azokat a kompromisszumok, ahol már nincsenek éles viták. Az a politikai párt, amelyik úgy építi a karrierjét, hogy az LGBT emberek elleni gyűlöletből akar szavazatokat nyerni, az nagyon rossz úton jár. A magyar társadalom ennél sokkal érettebb. Nem érti ezt a felvetést, a kormányzati oldalt tekintve.

Sándor Bea a Háttér Társaság képviselőjében elmondta, hogy a Magyarországi Unicef megalapította a Gyermekjogi Civil Koalíciót, melynek tagjai számos gyermekjogi egyéni szakértő és számos gyermekjogvédő szervezet. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Koalíció közleményt adott ki az örökbefogadás kérdése tekintetében. Azután a szakemberek véleményével szembe menve született egy olyan jogszabály, amely politikai döntéshozók kezébe helyezi, hogy azonos nemű párok örökbe fogadjanak. A szakértői vélemény kiemelte, hogy azok a gyermekek, akiket azonos nemű párok örökbe fogadnak, súlyosan, halmozottan hátrányos helyzetűek vagy akár az életkoruk, származásuk, betegségük miatt hátrányban vannak az örökbefogadások tekintetében. A házaspárok a törvény erejénél fogva előnyben részesítettek, ezek a házaspárok ezekre a gyermekekre nemet mondanak. De vannak emberek, akik vállalnák és eddig megtették, súlyos anyagi, fizikai terhet vállalva fejlesztésekre

hordják ezeket a gyermekeket. Statisztikai adatok támasztják alá, hogy a magyar emberek többségében azt gondolják, hogy egy azonos nemű párnál ezek a gyerekek jobb helyen vannak, mint az állami ellátó intézményekben. Súlyosan megkérdőjelezhetőnek tartja ezeket a gyerekeknek a sorsával valamiféle tradicionális értékeket szembe állítani. Ebben nem látja a racionális összefüggést. **Sándor Bea** elmondta továbbá, hogy néhány azoknak a gyermekeknek a száma, akik azonos nemű szülőkkel nevelkednek, az ő jogaikat kifejezetten sérti az, hogy a két, őket nevelő szülő nem lehet teljes értékű szülőjük. Válás vagy az egyik szülő halála esetén nagyon súlyos sérelemhez vezet számukra. Ezt rendszeresen kiemelik a nemzetközi gyermekjogi testületek.

Dr. Völner Pál az azonos nemű párok örökbefogadásával kapcsolatosan elmondta, hogy azt a magyar jogrendszer soha nem tartalmazta, a korábbi jogszabályok is a házaspárok vagy egyedülálló örökbefogadásáról rendelkeztek, a mostani szabályozás is ugyanezt használja. Egyedülálló lehetősége az örökbefogadásra a mostani rendszerben is fennáll. A balliberális kormányok idején elfogadott szabályozás is ugyanilyen tartalommal bírt.

Dombos Tamás hangsúlyozta, hogy a korábbi kormányok sem tették lehetővé az azonos nemű párok örökbefogadását és ezt minden alkalommal szóvá is tették. A kormányzati lépéseket nem pártpolitikai alapon ítélik meg, hanem az álláspontjuk mindig annak megfelelő, hogy az az LBMTQI emberek érdekeit szolgálja-e. A korábbi kormányzat lépéseivel is nagyon kritikusak voltak. Azonban nem igaz, hogy ez a kormány ebben a kérdésben ne lépett volna vissza. Az előző Parlament által elfogadott Polgári törvénykönyv lehetővé tette azt, hogy az élettársi kapcsolatban élő személyek egymás gyermekét örökbe fogadják. Ez egy parlament által elfogadott törvény volt, ami valóban nem lépett hatályba, de ez a kormány, illetve ez a parlamenti többség visszalépést fogadott el, amikor nem teszi lehetővé az élettársi kapcsolatban élő személyek számára, hogy egymás gyermekét örökbe fogadják. **Dombos Tamás** a gyűlölet-bűncselekménnyel kapcsolatban felvetette, hogy az LBMT Szövetség által elkészített ajánlásokkal kapcsolatban érkezett a kormányzat és különböző állami szervek részéről visszajelzés. Üdvözölte, hogy az ajánlásokról van szakmai kommunikáció. A gyűlölet-bűncselekménnyel kapcsolatban volt pár ajánlás, amelyekre akkor a Belügyminisztérium azt mondta, hogy terveznek előrelépést. Két ilyen ajánlást emelt ki, az egyik a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó szakpolitikai program kidolgozása és megvalósítása, a másik egy koordinációs mechanizmus felállítása, amelyben az érintett állami szervek részt vesznek. De nem látnak semmilyen előrelépést. Kérte, hogy számoljanak be ezeknek az ajánlási pontoknak a megvalósításáról.

Dr. Völner Pál ígéretet tett rá, hogy megkeresi ez ügyben a Belügyminisztériumot.

Dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár jelentkezett szóra, de a kapcsolatot nem sikerült létrehozni, hozzászólását az ülés után írásban küldte meg: *Az örökbefogadás szabályozásánál minden esetben a gyermekek érdekei vannak szem előtt. A törvény elsődlegesen a házastársak általi örökbefogadást részesíti előnyben, hiszen a legnagyobb érzelmi biztonságot a gyerekek az anya és az apa jelenti. A szabályozás nem valami ellen, hanem valami mellett foglal állást, arra törekszik, hogy elsősorban annak lehetőségét biztosítsa, hogy a gyermek anya és apa mellett nőhessen fel. Az új szabályozás ugyanakkor nem zárja ki az egyedülállókat az örökbefogadásból. Az alkalmasság megállapítására javaslatot továbbra is gyermekvédelmi szakszolgálat szakemberei tesznek. A Gyámhivatal, figyelembe véve a gyermekvédelmi szakszolgálat által küldött véleményt és iratokat, kialakítja javaslatát, majd az alkalmasság megállapítására vonatkozó javaslatát az iratokkal együtt a kijelölt gyámhivatal útján megküldi a családpolitikáért felelős miniszternek, a hozzájárulás megadása érdekében.*

Vittay Melinda a KKM Nemzetközi Szervezetek Főosztályának képviselőjében elmondta, hogy a nemzeti jelentés elkészítését a Főosztály koordinálja. A nemzeti jelentés írásbeli benyújtása előtt néhány hónappal kormányhatározat fog határozni a jelentésről, várhatóan június elején. Kérte **Dombos Tamást**, hogy küldjék meg a Szövetség árnyékjelentését.

Dr. Völner Pál kérte, hogy a jelentést a KKM számára közvetlenül küldjék meg.

2. napirendi pont: Egyebek

Dr. Völner Pál elmondta, hogy tudomására jutott három megkeresés. **Dombos Tamás** a Háttér Társaság képviselőjében, 2021. március 30-án levelet írt Szijjártó Péter miniszternek a Stipendium Hungaricum pályázatához bekért egészségügyi adatok ügyében. A sajtóban is megjelent, hogy ez a kérdés rendeződött. Ugyancsak **Dombos Tamás** a Magyar LMBT Szövetség képviselőjében 2021. március 18-án levelet írt dr. Ágostházy Szabolcs európai uniós fejlesztésekért felelős államtitkárnak, melynek tárgya az alapvető jogok tiszteletben tartása az európai alapok kezelése során. Államtitkár úr válaszában arról tájékoztatta **Dombos Tamást**, hogy az európai uniós források kezelése során messzemenően tiszteletben tartják a kapcsolódó jogszabályi kötelezettségeket. 2021. április 13-án a Háttér Társaság képviselőjében Novák Katalin miniszter asszonyt kereste meg az egyedül örökbe fogadni szándékozó személyek alkalmassága tárgyában. A tárcától kapott tájékoztatás szerint a levélre még nem válaszoltak.

Dombos Tamás elmondta, hogy az AJBH friss jelentése a transzneműek esetén a nem és névváltoztatása kapcsán konkrét lépéseket vár Budapest Főváros Kormányhivatalától, illetve a Miniszterelnökségtől, annak kapcsán, hogy ennek az Alkotmánybíróság friss határozatának hogyan fog eleget tenni. A legutóbbi adatok szerint száz fő feletti érintettől van szó, akik korábban kérelmet adtak be, amely nem és névváltoztatásra vonatkozik. A bírósági határozat alapján a korábbi eljárásrend szerint kötelességük ezeknek az embereknek a nem és névváltoztatási kérelmét átvezetni. Ennek kapcsán kért állásfoglalást a Budapest Főváros Kormányhivatalától, illetve a Miniszterelnökségtől. Kérte, hogy egy következő ülésen térjenek vissza erre a transznemű embereket érintő témára. Kiemelten súlyos probléma ma Magyarországon a transznemű emberek nemének jogi elismerésének lehetetlensége.

Dr. Völner Pál ígéretet tett rá, hogy a következő ülésen visszatérnek a témára. További felvetés hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Kanta Tamás titkárságvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM
Környei László Éva kabinetfőnök, IM

Jóváhagyta: Dr. Völner Pál parlamenti államtitkár, IM